

ΣΤΟ ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΟ...

«Κλέφτες, κλέφτες», ώς εδώ

Του Χαριδημου Κ. Τσουκα*

«**Ε**χουν αντιληφθεί όσοι δηλώνουν κατά των μέτρων του πακέτου διάσωσης πόσο παράλογα είναι τα αιτήματά τους; Οι εναλλακτικές είναι ακόμη χειρότερες: αναδιάρθρωση χρέους, χρεοκοπία, έξοδος από το ευρώ», είπα στον Χρήστο, υπάλληλο λογιστηρίου. «Το προσεγγίζεις πολύ λογικά, κύριε καθηγητά», μου απάντησε ελαφρώς περιπαικτικά. «Υπάρχουν κι άλλοι λόγοι για να διαδηλώσει κανείς». «Οπως;», ρώτησα με περιέργεια. «Κοίτα... Δεν μπόρεσα να πάω στο πρόσφατο συλλαλητήριο τον Μάη, αλλά θα ήθελα να είμαι εκεί», είπε. «Ξέρεις γιατί; Για να φωνάξω με όση δύναμη έχω: “Κλέφτες, κλέφτες”. Η πενιχρή σύνταξη του πατέρα μου έχει περιοχθεί, είναι θέμα χρόνου πότε θα μειωθεί και ο δικός μου μισθός, οι φόροι αυξάνονται, οι τιμές ανεβαίνουν, σύνταξη δεν ξέρω αν θα πάρω, η οικονομία καταρρέει, το στεγαστικό δάνειο με αγχώνει, ανησυχώ για τη δουλειά μου. Είμαι 35, έχω τρία παιδιά να θρέψω, πώς θα τα βγάλω πέρα; Κι όλα αυτά γιατί; Διότι αυτοί που για χρόνια μας κυβερνούν νοιάζονται μόνο για τη “μάσα”: να κάνουν τα ρουσφέτια τους, να πάρουν τις μίζες τους, να διορίσουν τα παιδιά τους, να χτίσουν τα αυθαίρετά τους, να καταπατήσουν δημόσια γη... Εχουν ασυλία, δεν διώκονται για τίποτε, ζουν στη χλιδή. Τους έχω σιχαθεί... Γι’ αυτό θα διαδηλώνα - να εκφράσω την αηδία μου...».

Όσο μιλούσε άναβε. Ήταν εμφανώς οργισμένος. Δεν είναι φυσικά ο μόνος. Αρκετοί βετεράνοι πολιτικοί αποδοκι-

μάζονται σε δημόσιους χώρους, η Βουλή λοιδορείται ανενδοίαστα, ο λαϊκός θυμός ξεχειλίζει. Οι πολιτικοί πυγμαίοι, ωστόσο, επιμένουν να μας κουνάνε το δάχτυλο με το χαρακτηριστικό θράσος ανθρώπων μειωμένης αυτεπίγνωσης. Ο Παπουτσής κι ο Πετσάλνικος, ο Κοντός κι ο Παναγιωτόπουλος, και πλείστοι άλλοι όμοιοι τους καταγγέλλουν -να, μη γελάτε- την «απαξίωση του πολιτικού συστήματος!». Είναι τόσο πιστευτοί όσο οι μαφιόζοι των Ζωνιανών που κατήγγειλαν την αστυνομία για «παρενόχληση!». Στο βάθος, οι πολιτικάντηδες ξέρουν καλά ότι στη συνείδηση του κόσμου θεωρούνται ανάξιοι, φαύλοι, «κλέφτες, κλέφτες».

Αφοριστικό το σύνθημα, αναμφίβολα. Μήπως όμως όλα τα συνθήματα που συμπυκνώνουν λαϊκή οργή δεν είναι αφοριστικά; Όπως η κραυγή «δολοφόνοι» στο ξέσπασμα του Δεκέμβρη 2008, μετά τον φόνου του ανυποψίαστου εφήβου Αλέξη Γρηγορόπουλου, έτσι το σύνθημα «κλέφτες» δεν συνιστά εμπειρικά ελέγξιμη υπόθεση αλλά, πρωτίτως, συναισθηματική έκφραση θυμού. Δηλώνει οργή, αηδία, αποστροφή για την ποιότητα του πολιτικού προσωπικού που κυβερνά τη χώρα επί δεκαετίες: αναδεικνύει -δηλαδή καθιστά δημοσίως εμφανές- ένα σημαντικό στοιχείο του πολιτικού συστήματος (την κλεπτοκρατία), το οποίο θέτει στον δημόσιο λόγο.

Ο χαρακτηρισμός «κλέφτες» απολυτοποιεί ένα γνώρισμα του συστήματος, αλλά δεν το κάνει τόσο για να αποτυπώσει στατιστικά μια κατάσταση, όσο για να κινητοποιήσει συγκινησιακά τους πολίτες να απαλλαγούν από αυτή («όχι στους κλέφτες»). Το άρρητο μέ-

ρος του συνθήματος (η κάθαρση από τους κλέφτες) είναι η αιχμή του. Αρθρώνοντας αυτό που μας δυσαρεστεί, δηλώνουμε συγχρόνως την επιθυμία μας να απαλλαγούμε από αυτό. Όπως λέει ο Βιτγκενστάιν, όταν ονοματίζουμε το «παιχνίδι» που παίζεται, οι συμμετέχοντες δεν μπορούν να συνεχίσουν να παίζουν ανυποψίαστοι.

Γιατί δεν εκφράζεται η δυσαρέσκεια νηφάλια; Γιατί δεν ζητούμε απλώς την εφαρμογή των νόμων; Γιατί πρέπει να βιώσουμε το συναίσθημα της οργής προκειμένου να γνωστοποιήσουμε τις επιθυμίες μας; Διότι «τα πάθη θεομίζουν τις πόλεις», γράφει ο Κορνήλιος Καστοριάδης στην υπέροχη ανάλυση της «Αντιγόνης». Σκεφτόμαστε συνήθως τους νόμους και τους θεσμούς ως απολύτως αντίθετους με τα πάθη, τις Σοφόκλειες «ασυνόμους οργάς», ενώ το αντίθετο ισχύει. «Στη ρίζα του πρωταρχικού θεσμού υπάρχει μια προ-λογική “βούληση” και πρόθεση, [...] οι θεσμοί δεν μπορούν να διατηρηθούν χωρίς πάθος», παρατηρεί ο Καστοριάδης.

Όταν οργιζόμαστε κατά των «κλεφτών» δηλώνουμε τη συγκινησιακή μας ταύτιση σε μια οργανωμένη συλλογικότητα που επιθυμεί να ζήσει χωρίς διαφθορά, χωρίς κλοπή δημόσιου πλούτου, χωρίς φανλότητα. Η επιθυμία μας αυτή δεν είναι προϊόν ορθολογικού υπολογισμού ή ηθικής διαβούλευσης, αλλά προ-λογική βούληση για το πώς θέλουμε να ζούμε. Όλες οι σημαντικές κοινωνικές κατακτήσεις -από το φιλελεύθερο ιδεώδες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη συναφή νομοθεσία, μέχρι την ισότητα, την προστασία του περιβάλλοντος και τους συνα-

κόλουθους θεσμούς διαχείρισης δημοσίων αγαθών- προέκυψαν όχι τόσο γιατί σκεφτήκαμε, όσο γιατί θυμώσαμε, αγανακτήσαμε, είπαμε «δεν πάει άλλο». Εν αρχή ην το πάθος, ο Λόγος έπεται.

Όταν βιώνουμε συγκεκριμένα συναισθήματα (π.χ. θυμό, ενοχή) δημιουργούμε τις συνθήκες για μια διαφορετική θέσμιση. Δεσμευόμαστε να επιβάλουμε στον εαυτό μας συλλογικά επωφελείς συμπεριφορές, τις οποίες πιθανόν να μην υιοθετούσαμε αν απλώς σκεφτόμασταν υπολογιστικά. Είναι προς το ατομικό μας συμφέρον να φοροκλέπτουμε, αλλά έτσι φτωχαίνουμε όλοι. Αν αισθανόμαστε ενοχή για τη φοροκλοπή, θα αποφύγουμε να το κάνουμε, ακόμα κι όταν μας δίνεται η δυνατότητα. Φωνάζοντας θυμωμένα «κλέφτες, κλέφτες» δημιουργούμε, άθελά μας ίσως, το απαραίτητο συναισθηματικό υπόστρωμα για να εμπεδωθεί το συναίσθημα της ενοχής μεταξύ όλων όσοι ιδιοτελώς διαχειρίζονται δημόσιο πλούτο. Στιγματίζουμε για να αποτρέψουμε.

Ο Χρήστος έχει, τελικά, δίκιο. Μπορεί οι αντιδράσεις κατά των μέτρων να μην είναι λογικές, αλλά είναι συναισθηματικά αναγκαίες. Όχι τόσο γιατί επιτρέπουν την εκτόνωση, όσο γιατί θέτουν την προ-λογική βάση για μια διαφορετική θέσμιση. Μόνο όταν γνωρίσουν την οργή μας, οι φαύλοι πολιτικάντηδες ενδέχεται να συγκινηθούν. Μόνο όταν θυμώσουμε αρκετά με τον εαυτό μας θα πούμε «ώς εδώ».

* Ο κ. Χ. Κ. Τσουκας (htsoukas@gmail.com) είναι καθηγητής στα Πανεπιστήμια Κύπρου και Warwick.

Ελληνική Ορθόδοξη Κοινότητα NNO

ΟΙΚΟΣ ΕΥΓΗΡΙΑΣ

“ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΠΙΤΙ” EARLWOOD

Θέλετε οι ηλικιωμένοι σας που χρειάζονται φροντίδα να ζουν σε ένα ζεστό ελληνικό περιβάλλον;

Ο Οίκος Ευγηρίας της Ελληνικής Κοινότητας παρέχει την καλύτερη φροντίδα και εξυπηρέτηση.

Το προσωπικό είναι ελληνόφωνο και η κουζίνα ελληνική.

Διαθέτουμε δωμάτια προσωρινής διαμονής όπου μπορείτε να αφήσετε τους ηλικιωμένους σας για σύντομο χρονικό διάστημα εάν εσείς πάτε διακοπές.

Επισκεφτείτε το Ελληνικό Σπίτι της Κοινότητας στο Earlwood όπου θα διαπιστώσετε την ελληνική φιλοξενία και εξυπηρέτηση.

Για πληροφορίες τηλ: 9718 7195
2 Woolcott St., Earlwood ☎ 9718 7195